

Asia: VN/4423/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetukset yleistuesta, työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) toteaa, että esitetyt asetukset liittyvät 1.5.2026 voimaan tulevaan yleistukijärjestelmään ja ovat pääosin luonteeltaan teknisiä. Ne seuraavat aiemmin säädettyä lainsäädäntökokonaisuutta, jossa työmarkkinatuki ja peruspäiväraha korvataan yleistuella. Tästä huolimatta asetuksilla on käytännön merkitystä yrittäjien työttömyys- ja sosiaaliturvan toteutumisen kannalta, ja niihin sisältyy kohtia, jotka vaikuttavat erityisesti yksin- ja mikroyrittäjiin sekä itsensätyöllistäjiin.

Kiinnitämme erityistä huomiota yritysomaisuuden myyntivoiton jaksotusta koskevaan sääntelyyn. Ehdotuksen mukaan myyntivoitto jaksotetaan yrittäjän YEL-työtulon perusteella, joka määräytyy eläkevakuutuksen perusteella tai tilanteissa, joissa vakuutusta ei ole, sen perusteella, mille tasolle vakuutus olisi tullut ottaa.

Tämä lähtökohta on ongelmallinen. Toiminimiyrittäjillä ei ole juridista eroa yrityksen ja henkilökohtaisen omaisuuden välillä, minkä vuoksi yritystoiminnan päättyessä omaisuuden realisointi voi suoraan näyttäytyä henkilön tulona, vaikka se ei tosiasiallisesti kuvaa hänen maksukykyään tai toimeentuloaan.

Ongelma koskee myös osakeyhtiöyrittäjiä. Yritysomaisuuden myynti tai yhtiön varojen realisointi ei sellaisenaan tarkoita, että yrittäjälle syntyisi vastaavaa henkilökohtaista tuloa tai käytettävissä olevaa varallisuutta. Myyntivoitto voi olla kirjanpidollinen tai kertaluonteinen erä, johon liittyy velkojen takaisinmaksua, veroseuraamuksia tai muuta pääoman sitoutumista. Näin ollen se ei kuvaa luotettavasti yrittäjän tosiasiallista toimeentuloa työttömyystilanteessa.

Katsomme, että nykyinen sääntely voi selvästi johtaa tilanteisiin, joissa yrittäjän toimeentulo arvioidaan yli todellisen maksukyvyyn tai toimeentulon, mikä voi estää etuuden saamisen perusteettomasti.

Lisäongelmia aiheuttaa jaksotuksen sitominen eläkevakuutuksen YEL-työtuloon tai sitä vastaavaan arvioon. Tämä johtaa tilanteisiin, joissa yrittäjän todellinen tulotaso korvataan laskennallisella ja täysin teoreettisella tulolla. Erityisen ongelmallista tämä on tilanteissa, joissa yrittäjällä ei ole ollut eläkevakuutusta tai sen taso on ollut matala, jolloin viranomainen voi arvioida jälkikäteen, mikä työtulon olisi tullut olla. Tämä lisää epävarmuutta ja voi johtaa siihen, että etuus evätään ajalta, jolloin yrittäjän tosiasiallinen toimeentulo on olematon.

Mikro- ja yksinyrittäjät katsoo, että myyntivoiton jaksotuksen tulee perustua yrittäjän todellisiin tuloihin ja taloudelliseen tilanteeseen, eikä arvioituun tai teoreettiseen työtuloon.

Lisäksi kiinnitämme huomiota yleistuen tarveharkinnan tulokäsitteeseen. Asetusluonnoksen mukaan tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot arvioidaan sen perusteella, kuinka paljon tuloja työttömyysaikana tulee jatkuvasti olemaan tai minkä tulojen katsotaan vaikuttavan henkilön tulotasoon, vaikka tulojen saamisaika poikkeaisi työttömyysajasta. Tuloja voidaan myös jaksottaa koko vuodelle tai muulle tulokaudelle.

Tämä lähestymistapa on selvästi erittäin ongelmallinen yksin- ja mikroyrittäjille sekä itsensätyöllistäjille, joiden tulot ovat usein epäsäännöllisiä, kausiluonteisia tai projektiperusteisia. Riski on, että tulojen jaksotus ja arviointi eivät vastaa yrittäjän todellista taloudellista tilannetta työttömyyden aikana, mikä voi johtaa etuuden tason alenemiseen tai etuuden menettämiseen.

Pidämme erittäin tärkeänä, että yleistuen toimeenpanossa varmistetaan, että vaihtelevat ja pienimuotoiset yrittäjätulot huomioidaan realistisesti ja oikeudenmukaisesti.

Valtioneuvoston asetus yleistuesta

-

Valtioneuvoston asetus työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

-

Valtioneuvoston asetus työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

-

Lausuttavaa asetuksen myyntivoiton jaksotusta koskevien säännösten muutosehdotuksista mukaan lukien jaksotuksessa käytettävää tuloa koskeva ehdotus ja ehdotuksen vaikutuksista

-

Muuta lausuttavaa asetusluonnoksesta

Kiinnitämme huomiota siihen, että yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavien tulojen määrittelyyn liittyy laajemminkin kysymyksiä eri tulomuotojen luonteesta. Lausuntopalautteessa on nostettu esiin esimerkiksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE) huomioon ottaminen tulona.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää tärkeänä yleisenä periaatteena, että sosiaali- ja työttömyysturvassa tulona huomioitavien erien tulee kuvata henkilön tosiasiallista käytettävissä olevaa toimeentuloa. Järjestelmän ei tule perustua sellaisiin tulokäsitteisiin, jotka eivät vastaa henkilön todellista taloudellista tilannetta tai jotka heikentävät toimeentuloa samanaikaisesti useasta suunnasta.

Lisäksi erikseen toteamme, että vaikka asetusluonnokset ovat tässä yhteydessä pääosin teknisiä, valmistelussa ei jälleen ole arvioitu erikseen yksin- ja mikroyrittäjien tai itsensätyöllistäjien asemaa. Tämä on merkittävä puute. Suomessa yli 95 % kaikista yrityksistä on yksin- ja mikroyrityksiä, ja yhä useampi toimii itsensätyöllistäjänä tai yhdistää eri tulonlähteitä.

Toivomme, että jatkossa kaikkeen sosiaaliturvaa koskevaan sääntelyyn sisällytetään systemaattinen mikroyritysvaikutusten arviointi, jotta sääntely ei johda tahattomiin ja epäoikeudenmukaisiin vaikutuksiin yrittäjien, yrittäjämäisesti toimivien ja itsensätyöllistäjien asemaan.

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry